

Bijlage 5 Archeologisch onderzoek

Archeologisch onderzoek Verhuellweg te Doesburg

Inventariserend Veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 681

Definitief

Opdrachtgever:
Rotra

Grontmij Nederland bv
Arnhem, 18 september 2008

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek
Verhuellweg te Doesburg

Subtitel : Inventariserend Veldonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 681

Projectnummer : 210435

Referentienummer : 99042068

Datum : 18 september 2008

Auteur(s) : mevr. drs. P. Fijma

E-mail adres : paula.fijma@grontmij.nl

Gecontroleerd door : dhr. drs. J. van der Roest

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. drs. E. Kuik

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Velperweg 26
6824 BJ Arnhem
Postbus 485
6800 AL Arnhem
T +31 26 355 83 55
F +31 26 445 92 81
oost@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 7 augustus 2008
definitief : 8 september 2008

Opdrachtgever : Rotra

Uitvoerder : Grontmij Nederland bv
mevr. drs. P. Fijma

Bevoegd gezag : Gemeente Doesburg

Locatie : gemeente : Doesburg
plaats : Doesburg
toponiem : Verhuellweg

RD-coördinaten : N x: 206.350 / y: 448.279

O x: 206.701 / y: 448.230

Z x: 206.390 / y: 448.222

W x: 206.300 / y: 448.264

kaartblad 40E Doesburg

afm. plangebied : Circa 1,5 hectare

AMK : monumentnr. : -

Archis2 : CIS-code : 30473

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Plangebied.....	5
1.3	Doelstelling	5
2	Bureauonderzoek	6
2.1	Algemeen.....	6
2.2	Samenvatting Bureauonderzoek	6
2.3	Nieuwe gegevens	6
3	Veldonderzoek.....	8
3.1	Werkwijze	8
3.2	Resultaten.....	8
3.3	Conclusie veldonderzoek	8
4	Evaluatie	9
4.1	Conclusie	9
4.2	Aanbevelingen.....	9

Bijlage 1: Locatie Plangebied

Bijlage 2: Archeologische Basiskaart

Bijlage 3: Locatie boringen

Bijlage 4: Boorprofielen

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Grontmij Nederland bv heeft in opdracht van Rotra een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd in het plangebied Verhuellweg te Doesburg. De aanleiding voor het onderzoek is de toekomstige bouw van een loskade in het plangebied. Tijdens de realisatie hiervan zullen werkzaamheden worden uitgevoerd die de bodem en eventueel aanwezige archeologisch resten kunnen verstoren of vernietigen, zoals het aanbrengen van een damwand en het ingraven van een fundering. Daarom dient in het plangebied een IVO te worden uitgevoerd. Voorafgaand aan het IVO is een Bureauonderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan worden in hoofdstuk 2 samengevat.

1.2 Plangebied

Het plangebied ligt aan de noordelijke rand van de bebouwde kom van Doesburg. Aan de zuidzijde wordt het begrensd door de Verhuellweg en aan de noordzijde door het water Het zwarte Schaar. Het terrein heeft een oppervlakte van circa 1,5 hectare. Ten tijde van het veldonderzoek lag het terrein braak. De exacte locatie van het plangebied wordt weergegeven in bijlage 1.

1.3 Doelstelling

Doel van IVO is bepalen van de gaafheid van het bodemprofiel en het opsporen en in kaart brengen van eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied. Op basis van de resultaten van het onderzoek kan, in overleg met het bevoegd gezag, worden bepaald of een vervolgonderzoek noodzakelijk is. Het onderhavige onderzoek is uitgevoerd als vervolg op het eerder uitgevoerde Bureauonderzoek.

2 Bureauonderzoek

2.1 Algemeen

In 2006 heeft Grontmij Nederland bv een archeologisch Bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Verhuellweg te Doesburg¹. Het plangebied was destijds groter dan het onderhavige plangebied. Hieronder wordt een samenvatting van de genoemde rapportage gegeven. Daarnaast worden deze gegevens geactualiseerd en aangevuld met nieuwe gegevens.

2.2 Samenvatting Bureauonderzoek

In het plangebied worden stroomrugafzettingen verwacht. Stroomruggen werden in het verleden vanwege hun relatief hoge ligging gezien als een gunstige locatie voor bewoning. Uit het plangebied zelf zijn geen waarnemingen bekend, maar in de nabije omgeving ervan zijn zeer veel waarnemingen geregistreerd. Een aantal van de vondsten dateert uit de Bronstijd / IJzertijd, maar het merendeel uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en hebben betrekking tot gebouwen en de verdedigingswerken van de stad. Doesburg wordt voor het eerst vermeld in een akte gedateerd tussen 1053 en 1071. Gunstig gelegen bij de samenvloeiing van IJssel en Oude IJssel, groeide Doesburg uit tot een versterkte nederzetting en kreeg in de loop van de 13^e en 14^e eeuw stadsrechten. In de 14^e eeuw werd begonnen met de bouw van de vier stadspoorten. Ten gevolge van allerlei oorzaken, onder andere de verzanding van de IJssel, begon de grote welvaart die de Hanzestad Doesburg ten deel viel op het einde van de 15e eeuw te tanen. Ook het verleggen van de van de stad afgeweken IJssel in 1552, heeft geen nieuwe opbloei van de stad veroorzaakt. Vanaf 1607 richtte Maurits de stad in als grensvesting. Gedurende de jaren 1701 en 1730 werd naar de plannen van Menno van Coehoorn ten oosten van de stad een sterke verdedigingslinie aangelegd, die thans nog voor een groot deel aanwezig is en bekend staat onder de naam Hoge en Lage Linie of Batterijen.

Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat de kans op de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied middelhoog is.

Mogelijk is de bodem verstoord door het verleggen van de loop van de rivier in de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd en de bouwwerkzaamheden die hebben plaatsgevonden. Bodemverstoringen hebben tot gevolg dat de eventuele aanwezige archeologische resten tevens worden verstoord of vernietigd.

2.3 Nieuwe gegevens

Sinds 2006 zijn er in het centrum van Doesburg verschillende archeologische onderzoeken uitgevoerd. Hierbij zijn meerdere vondsten aangetroffen. In Tabel 2.3 en Bijlage 2 worden de archis-waarnemingen die in een straal van circa 500 m om het plangebied liggen weergegeven. Vrijwel alle waarnemingsnummers hebben betrekking op archeologische waarden die kunnen worden gerelateerd aan de vestingwerken van Doesburg.

Op 2 juli 2008 is de archeologische beleidsadvieskaart voor de gemeente Doesburg vastgesteld². Op deze kaart wordt aangegeven dat het oostelijke gedeelte van het plangebied een middelhoge archeologische verwachtingswaarde heeft. Het westelijke gedeelte van het plangebied heeft volgens de kaart een lage archeologische verwachtingswaarde. Tevens zijn in het gehele plangebied historische IJssellopen te verwachten. Hier moet rekening worden

¹ Hesseling, I. & P. Fijma, 2006: Archeologisch onderzoek Verhuellweg te Doesburg. Bureauonderzoek. Grontmij Archeologische Rapporten 271. Grontmij, Assen.

² <http://www.doesburg.nl/content.jsp?objectid=4331>

gehouden met het aantreffen van scheepswrakken, –lading, beschoeiingen en gerelateerde vondsten. Zowel in gebieden met een middelhoge als een lage verwachtingswaarde en in de gebieden met de verwachting op historische IJssellopen dienen bodemingrepen volgens de genoemde kaart voorafgegaan te worden door een archeologisch vooronderzoek. Dit bestaat uit een Bureauonderzoek en een verkennend archeologisch onderzoek.

Tabel 2.3: overzicht van waarnemingen

Waarnemingsnummer	Datering	Aard
1222	Late Bronstijd – Vroege IJzertijd	Urn
1340	Late IJzertijd / Nieuwe Tijd	Fragmenten aardewerk / houtskool
7193	Late Middeleeuwen	Aardewerk, houtskool
30810	Late Middeleeuwen	Kerk
43422	Middeleeuwen	kelder
47623	Nieuwe Tijd	Scheepsresten
48209	Middeleeuwen / Nieuwe Tijd	Kademuur en houten beschoeiing
48210	Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Saltpoort, stadsgracht, stadswerf
56162	Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Fundering poortgebouw en toren, gracht
57088	Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Saltpoort en verdedigingswerken
404637	Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Gracht

3 Veldonderzoek

3.1 Werkwijze

Het veldwerk voor het inventariserende veldonderzoek is op 29 augustus 2008 verricht door een archeoloog en een veldbodemkundige. Hierbij zijn 6 archeologische grondboringen³ uitgevoerd met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 10 cm tot een diepte van maximaal 2,0 m beneden maaiveld. Het onderzoek is gecombineerd uitgevoerd met het milieukundige onderzoek. De boorprofielen zijn beschreven conform NEN5104 en de STIBOKA legenda. De opgeboorde grond is onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals verbrand of bewerkt bot, houtskool en aardewerk. Relevante lagen zijn daartoe gezeefd op een 4 mm-zeef. Verder is gekeken naar bodemverkleuringen die zouden kunnen wijzen op mogelijke cultuurlagen of grondsporen. De locatie van de boorpunten wordt weergegeven in bijlage 3 en de boorprofielen worden weergegeven in bijlage 4.

3.2 Resultaten

Uit de boorprofielen van de uitgevoerde boringen blijkt dat in het plangebied voornamelijk beddingafzettingen voorkomen. De beddingafzettingen bestaan uit zeer kleiarm tot kleilig, matig grof zand. In het zand wordt vaak grind aangetroffen.

Bij boringen 1, 7 en 9 is boven het beddingzand zware zavel of lichte klei aangetroffen. Deze laag van gemiddeld 0,8 m dik is matig humeus, bruin van kleur en vaak zand- en grindhoudend. Bij boringen 2 en 5 is onder de beddingafzettingen zware zavel en/of lichte klei waargenomen. Bij deze boringen bevat de zavel en lichte klei tevens humus. Alleen bij boring 11 bestaat het gehele profiel uit lichte klei.

Bij geen van de boringen werden verstoorde lagen aangetroffen. Tevens zijn tijdens het booronderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied.

3.3 Conclusie veldonderzoek

Uit de resultaten van het veldonderzoek blijkt dat de bodem in grote delen van het plangebied bestaat uit rivierbeddingafzettingen. Deze worden afgewisseld door oeverafzettingen. Het lijkt erop dat de rivier verschillende lopen heeft gehad binnen het plangebied. Op de oeverafzettingen kunnen nederzettingssporen worden verwacht. In de beddingafzettingen kunnen scheepswrakken, -lading, beschoeiingen en gerelateerde vondsten worden verwacht. Er zijn tijdens het booronderzoek geen archeologische resten aangetroffen. Echter, met name scheepsgelateerde vondsten kunnen met een booronderzoek niet goed worden gekarteerd omdat er gemakkelijk naast geprikt kan worden. Het onderzoek zoals dat is uitgevoerd is wel voldoende voor het opsporen voor eventuele nederzettingenresten.

³ Archeologische boringen: 1, 2, 5, 7, 9 en 11.

4 Evaluatie

4.1 Conclusie

In opdracht van Rotra heeft Grontmij een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de locatie Verhuellweg te Doesburg. Het onderzoek heeft bestaan uit een beknopt bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek.

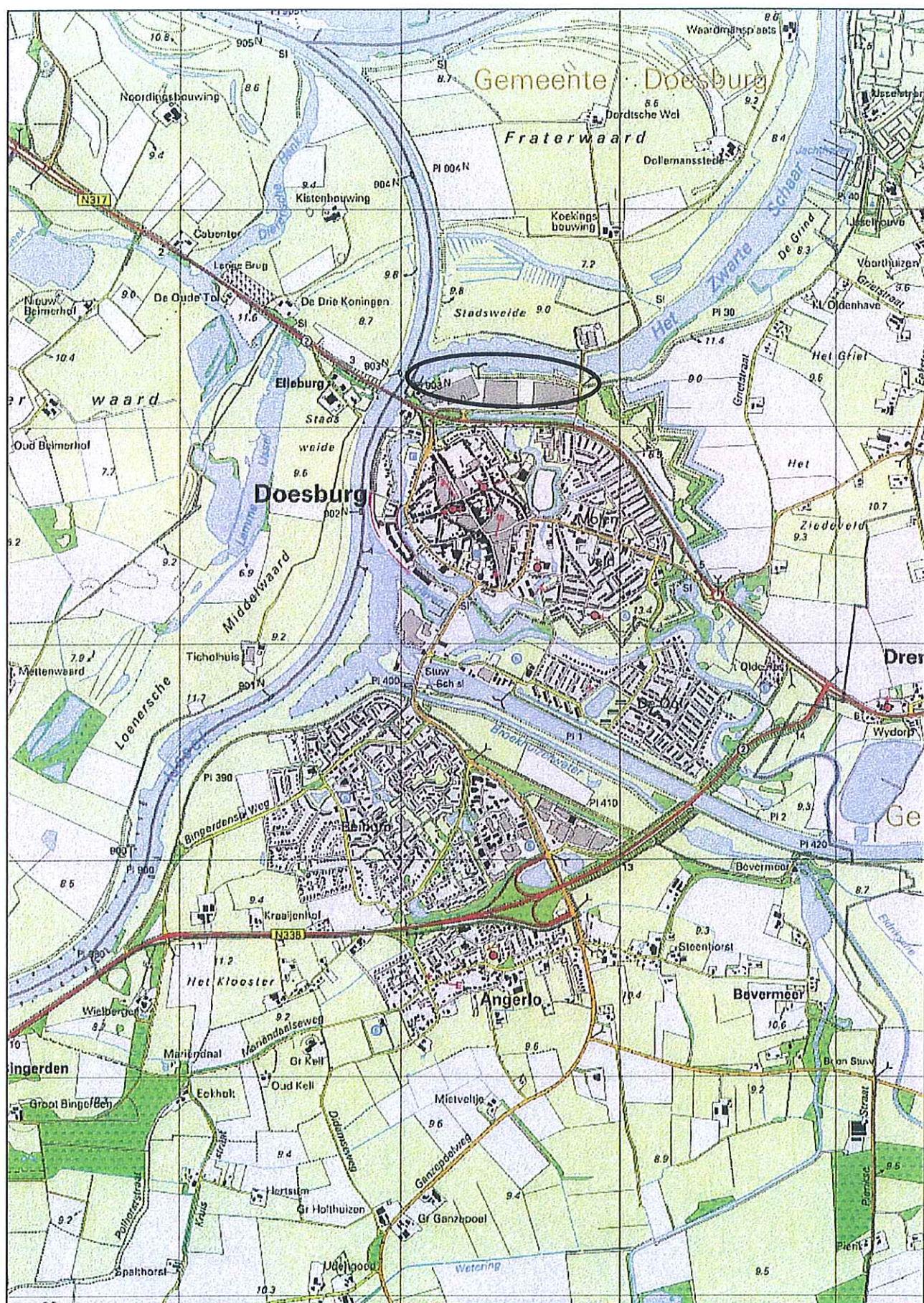
Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de archeologische verwachting voor het plangebied middelhoog is. Er kunnen historische IJsselopen verwacht worden. Hier moet rekening worden gehouden met het aantreffen van scheepswrakken, –lading, beschoeiingen en gerelateerde vondsten. In het plangebied kunnen archeologische waarden worden verwacht uit de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd. De eventuele archeologische resten kunnen direct onder het maai-veld worden verwacht.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied voor een groot gedeelte bestaat uit rivierbeddingafzettingen. Er zijn tijdens het veld onderzoek geen indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied. Dit betekent echter niet dat er geen archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Een booronderzoek is niet geschikt voor het opsporen van scheepswrakken en gerelateerde vondsten.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt voor het plangebied een vervolgonderzoek aanbevolen. Dit onderzoek bestaat uit een geofysisch onderzoek zoals grondradar, waarbij eventuele scheepswrakken in kaart kunnen worden gebracht. Dit onderzoek dient alleen te worden uitgevoerd op plaatsen waar bodemingrepen worden uitgevoerd die dieper reiken dan 7,5 m NAP.

Het bovenstaande advies is ter beoordeling voorgelegd aan de heer drs. M. Groothedde (gemeente archeoloog van de gemeente Zutphen), die namens de gemeente Doesburg het bevoegd gezag is in deze. De heer Groothedde heeft ingestemd met het gegeven advies.

Situering locatie

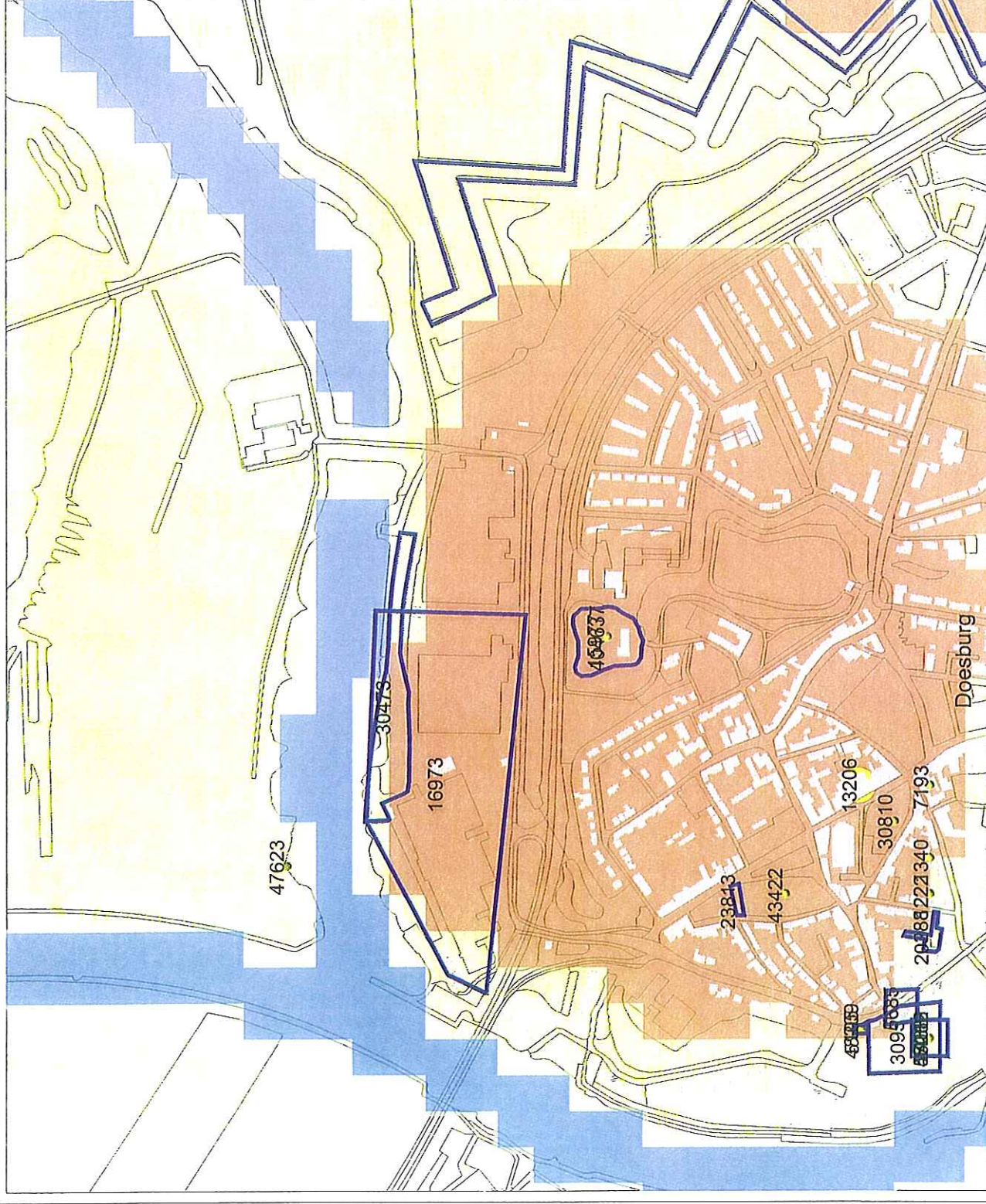
P.N. 210435

schaal 1: 25.000

Bijlage 1

Bijlage 2

Archeologische Basiskaart

Legenda

ONDERZOEKSMELDINGEN

TOP10 ((c)TDN)

WAARNEMINGEN

HUIZEN

MONUMENTEN

archeologische betekenis

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

zeer lage trefkans

lage trefkans

middelhoge trefkans

hoge trefkans

lage trefkans (water)

middelhoge trefkans (water)

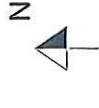
hoge trefkans (water)

water

niet gekarteerd

PLAATSNAMEN

0 100 m

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

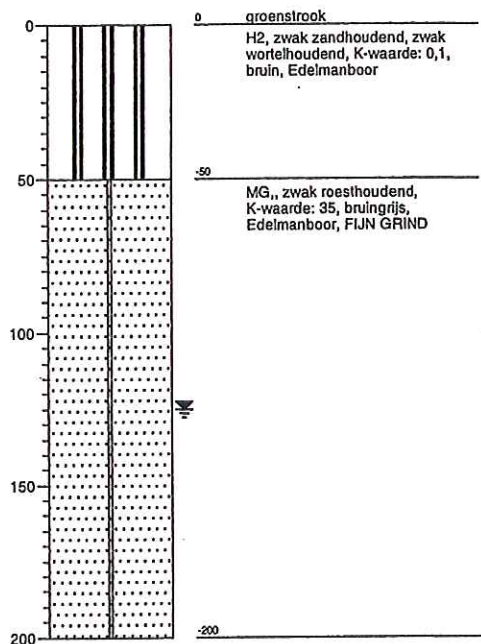
Bijlage 3

Locatie boringen

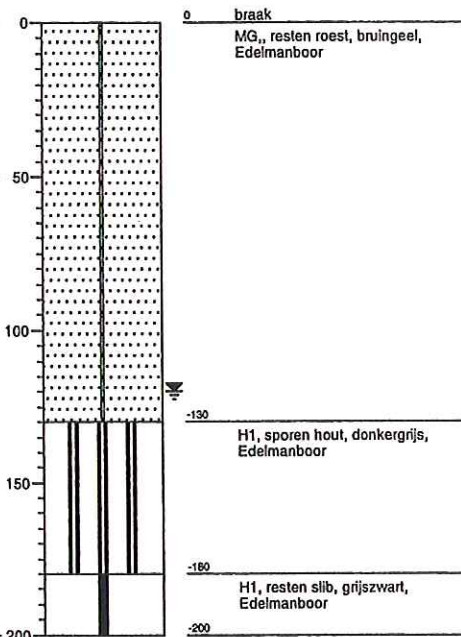
Bijlage 4

Boorprofielen

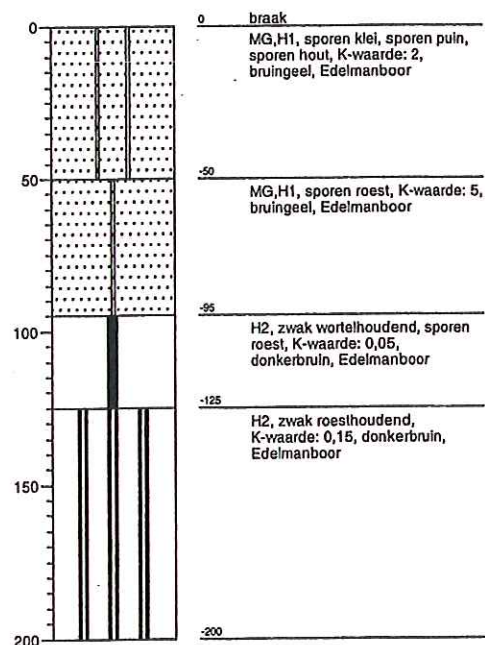
Boring: 01

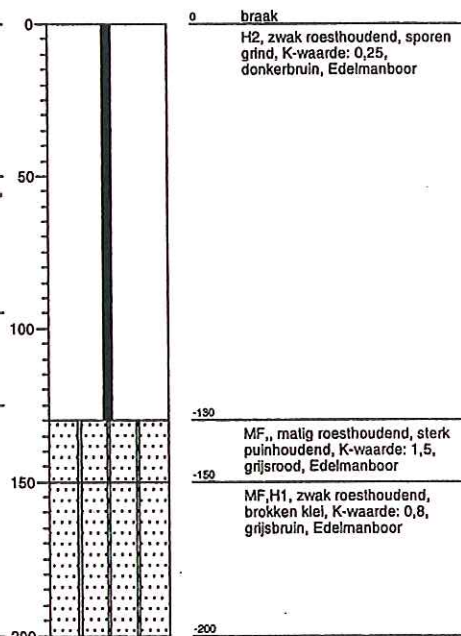
Boring: 02

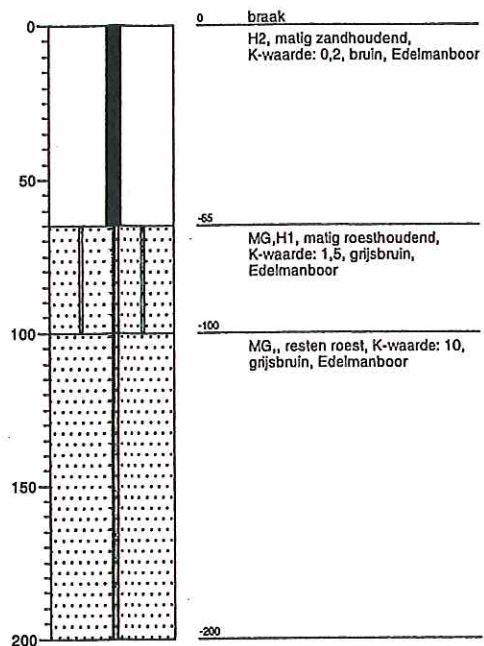
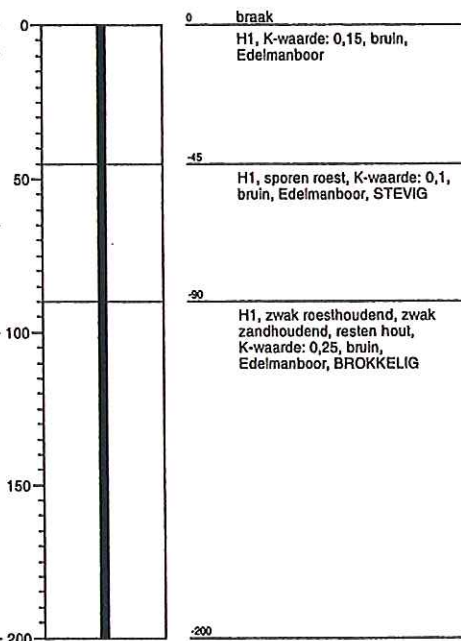

Boring: 05

Boring: 07

Boring: 09**Boring: 11**

Legenda

Minerale sedimenten

Indeling naar lutumgehalte (delen < 2 µm)
(voor waterafzettingen)

	zeer kleiarm zand (0 - 3% lutum)
	matig kleiarm zand (3 - 5% lutum)
	kleiig zand (5 - 8% lutum)
	zeer lichte zavel (8 - 12% lutum)
	matig lichte zavel (12 - 18% lutum)
	zware zavel (18 - 25% lutum)
	lichte klei (25 - 35% lutum)
	matig zware klei (35 - 50% lutum)
	zeer zware klei (meer dan 50% lutum)

Veen

	veen
	kleiig veen
	zandig veen

Aanduidingen (gebruikt in combinatie met bovenstaande indeling)

Indeling van zand naar korrelgrootte

UF	uiterst fijn zand	(M50-cijfer 50- 105 µm)
ZF	zeer fijn zand	(M50-cijfer 105- 150 µm)
MF	matig fijn zand	(M50-cijfer 150- 210 µm)
MG	matig grof zand	(M50-cijfer 210- 420 µm)
ZG	zeer grof zand	(M50-cijfer 420- 2000 µm)

Indeling naar leemgehalte (delen < 50 µm)
(voor windafzettingen)

	zeer leemarm zand (0 - 5% leem)
	matig leemarm zand (5 - 10% leem)
	zwak lemig zand (10 - 18% leem)
	sterk lemig zand (18 - 33% leem)
	zeer sterk lemig zand (33 - 50% leem)
	zandige leem (50 - 85% leem)
	siltige leem (meer dan 85% leem)

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

Indeling naar gehalte organische stof

H1	humusarm
H2	matig humeus
H3	zeer humeus
H4	humusrijk
V	venig

